Затверджено на засіданні
кафедри трудового, екологічного
та аграрного права,
протокол № 1 від 26.08.2026 р.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

для підготовки до здачі іспиту з навчальної дисципліни

«ЮРИДИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності D8 Право

Тема 1. ЮРИДИЧНА КОНЛІКТОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ПРАВОВИХ НАУК

Юридична конфліктологія як наука та навчальна дисципліна.

Поняття, предмет і методи юридичної конфліктології. Функції юридичної конфліктології. Теоретико-пізнавальна, аналітична, прогностична та управлінська (конфліктного менеджменту) функції.

Юридична конфліктологія у системі наукового знання. Конфліктологічні дослідження в межах теорії права, філософії права, соціології, психології та ін.

Тема 2. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО КОНФЛІКТУ

Характеристика конфлікту як соціального явища.

Конфліктогенні чинники у змісті сучасних правовідносин: зіткнення інтересів і потреб, правових цінностей та норм у механізмі детермінації правових конфліктів. Юридична колізія як джерело й об’єктивний чинник виникнення конфліктних ситуацій в праві, різновиди юридичних колізій. Конфліктогенність колізій правотворчості, правозастосування і повноважень. Правові спори, претензії сторін, процесуальне “змагання”, спірний юридичний факт, правопорушення (делікт), злочин, юридична відповідальність тощо як онтологічне підґрунтя спричинення правового конфлікту.

Поняття «конфлікт», «соціальний конфлікт» та «юридичний конфлікт».

Юридичний конфлікт як вид конфлікту соціального. Елементи структури юридичного конфлікту: учасники (сторони); умови конфлікту; предмет та об'єкт конфлікту; результати конфліктної ситуації.

Тема 3. ТИПОЛОГІЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ

Юридичні конфлікти різних сфер правозастосування і нормотворчості.

Класифікація правових конфліктів залежно від природи норми права (уповноважуючої, зобов’язуючої, забороняючої).

Юридичні конфлікти галузей публічного права: особливості та соціально-політична обумовленість. Державно-правовий та політико-правовий конфлікт. Конституційно-правовий конфлікт. Адміністративно-правовий конфлікт. Міжнародно-правовий конфлікт. Кримінально-правовий конфлікт.

Конфліктні ситуації в галузях приватних правовідносин: специфіка і чинники. Цивільно-правові конфлікти. Юридизація сімейно-побутових конфліктів. Господарсько-правовий конфлікт. Правові конфлікти в організації – трудовий, корпоративний, організаційно-управлінський.

Специфічні риси екологічних конфліктів, їх суб’єкти та форми прояву.

Проблеми конфліктності процесуальних відносин у юридичній практиці.

Тема 4. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ПРАВОВИМ КОНФЛІКТОМ

Стратегія управління конфліктною ситуацією: принципи, етапи і способи впливу.

Загальний зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, завершення конфлікту.

Методи прогнозування та профілактики конфліктності у соціальних відносинах.

Шляхи запобігання конфлікту. Вимушені та превентивні форми запобігання конфлікту.

Стимулювання конфлікту, його форми та засоби.

Форми завершення юридичного конфлікту: припинення і скасування, врегулювання і розв'язання конфлікту.

Тема 5. ПРАВОВІ ФОРМИ ТА МЕХАНІЗМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЮРИДИЧНОГО КОНФЛІКТУ

Правові інститути та механізми розв’язання правових і юридичних конфліктів: інститут судочинства; розподіл влад і повноважень; конституційні та парламентські процедури; адміністративні процедури тощо.

Юрисдикційні та неюрисдикційні форми врегулювання юридичних конфліктів.

Юридичний консенсус і компроміс як чинники запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій в праві.

Тема 6. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ ЯК ФОРМА ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ

Загальна характеристика адміністративного порядку врегулювання юридичних спорів.

Обов’язковість адміністративного розгляду як досудового порядку врегулювання правового спору.

Загальні та спеціальні адміністративні процедури. Суб’єкти, уповноважені на врегулювання правових конфліктів.

Порядок розгляду та прийняття рішення уповноваженим суб’єктом. Проблеми виконання рішень.

Тема 7. СУДОВА ФОРМА ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ СПОРІВ

Судовий розгляд як найбільш ефективний спосіб врегулювання правового конфлікту.

Конституційні процедури та конституційне судочинство.

Спеціалізація судів та проблеми розмежування судових юрисдикцій щодо розгляду правових спорів.

Цивільне судочинство. Процесуальне становище осіб, що беруть участь у вирішенні конфлікту. Судовий розгляд спору. Виконання судових рішень.

Загальна характеристика спорів, що вирішує господарський суд. Процедури вирішення спорів, що застосовуються господарським судом. Шляхи підвищення ефективності вирішення господарських спорів.

Юрисдикція адміністративних судів щодо врегулювання правових конфліктів. Публічний характер правового спору. Особливі форми провадження в адміністративному суді. Специфіка виконання рішення в адміністративній справі.

Тема 8. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ

Поняття та значення альтернативних способів вирішення спорів, місце в механізмі захисту прав та інтересів особи.

Класифікація альтернативних способів вирішення спорів і сфера їхнього застосування.

Процедури альтернативних способів вирішення конфліктів.

Тема 9. ПОСЕРЕДНИЦТВО ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ

Поняття, значення та види посередництва як способу альтернативного вирішення конфліктів.

Фасилітація як вид посередництва.

Консиліація як вид посередництва.

Медіація як спосіб альтернативного вирішення конфлікту. Поняття, ознаки та функції медіації. Моделі та види медіації. Основні принципи медіації. Процедура здійснення медіації. Рішення за результатами медіації та його виконання.

Тема 10. АРБІТРАЖ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ

Поняття та правова природа третейських судів. Принципи організації та діяльності третейського суду. Правове регулювання створення та діяльності третейського суду.

Компетенція третейських судів.

Третейська угода: поняття, види, зміст, порядок і правові наслідки укладення.

Поняття третейського розгляду правового спору та його стадії. Рішення третейського суду та особливості його виконання.

Міжнародний комерційний арбітраж: поняття та правова природа. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу. Розгляд справ міжнародним комерційним арбітражем. Рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Тема 11. КОМБІНОВАНІ СПОСОБИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ЮРИДИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Загальна характеристика комбінованих способів альтернативного вирішення спорів.

Мед-арб (med-arb, co-med-arb).

Міні-суд (mini-trial).

Електронне вирішення спорів.

Нейтральне встановлення фактів (neutrral fact finding).

Інститут омбудсмена (ombudsman).

Інші види комбінованих способів альтернативного вирішення спорів.

Тема 12. АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ВИРІШЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

Дискреційні повноваження органів влади: проблемні питання практики правозастосування.

Досудове врегулювання спорів в адміністративному судочинстві: правове регулювання і судова практика.

Омбудсмени для захисту прав громадян та організацій на окремих ділянках державного управління: зарубіжний та український досвід.

Особливості медіації у сфері вирішення публічно-правових спорів.

Застосування принципу офіційного з’ясування всіх обставин у справі в практиці адміністративного судочинства. Вихід адміністративного суду за межі позовних вимог: судова практика.

Тема 13. КОНЦЕПЦІЯ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Поняття та принципи відновного правосуддя. Форми відновного правосуддя у кримінальному провадженні.

Поняття та суть переговорів, їх роль у кримінальних провадженнях.

Поняття та суть медіації у кримінальному провадженні. Принципи здійснення медіації стосовно кримінальних правопорушень.

Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження в Україні. Поняття та види угод у кримінальному провадженні, умови та порядок їх укладення. Особливості досудового та судового провадження на підставі угод.

Кримінальне провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності.

Тема 14. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Переговори та претензійний порядок вирішення спорів між суб'єктами господарювання як способів АВС. Законодавчі вимоги до претензійного порядку вирішення господарсько-правових спорів в Україні.

Поняття третейських судів та їх види. Принципи організації і діяльності третейського суду. Порядок створення третейських судів. Юрисдикція третейських судів.

Поняття та види третейських угод.

Порядок розгляду спорів у третейському суді: відкриття провадження по справі; вирішення питання про наявність або відсутність у третейського суду компетенції для розгляду конкретної справи; докази та доказування в третейському розгляді; рішення третейського суду, його правова природа та ознаки; оскарження рішення третейського суду; примусове виконання рішення третейського суду.

Поняття, правова природа міжнародного комерційного арбітражу. Принцип автономії волі як засада міжнародного комерційного арбітражу. Компетенція міжнародного комерційного арбітражу.

Арбітражна угода: поняття, зміст, правова природа, види, форма, специфічні риси, значення. Типові арбітражні застереження до контрактів.

Арбітражне провадження: доказування у міжнародному комерційному арбітражі; забезпечувальні заходи; правова природа визнання арбітражного рішення; визнання та виконання рішень міжнародного комерційного арбітражного суду.

Тема 15. АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

Поняття та основні риси спірних правовідносин у цивільному праві.

Компетенція сторін та учасників з врегулювання спірних правовідносин у цивільному праві.

Особливості механізмів врегулювання спірних правовідносин.

Особливості досудового врегулюванні спорів у цивільному праві.

Онлайн вирішення спорів (Online Dispute Resolution – ODR): поняття та перспективи запровадження. Онлайн-медіація. Онлайн-суди.

Трудові спори та органи, які їх розглядають і вирішують. Комісія по трудових спорах як квазісудовий орган вирішення трудових спорів. Організаційно – правові аспекти позасудових способів вирішення колективних трудових спорів. Примирна комісія як квазісудовий орган вирішення колективних трудових спорів. Трудовий арбітраж як квазісудовий орган вирішення колективних трудових спорів.